

מלך הרמשים¹

עובד ע"י נתן אלתרמן

המאמן הגדול של חיות הספורט הוא אדם קטן ומטושטש. זקנו דליל, פניו חוורים וכמושים, גופו רעוע, עניבתו פרועה תמיד ובגדיו אינם מצטיינים בנקיון. מכל מהותו העלובה בולטות ונחרתות בזכרון רק העיניים. הן קטנות כקטניות וחריפות כפלפל, הן פקוחות ללא מנוח ומיישירות להביט כאילו היו עשויות זכוכית.

בעינים הללו עוקב המאמן הגדול של חיות הספורט אחרי כל תנועה מתנועות משחקי הקטנים. אומרים אפילו כי הוא מהפנט אותם במבטו. אני אינני נוטה להאמין בזה, ואומר אני: "למה תסתכלו רק בעינים? התבוננו גם לאצבעות! ראו נא כמה הן ארוכות ודקות וזריזות. או תבינו כי האיש הזה לפי טבעו, כאילו נוצר בשביל לטפל בדברים קטנים, המתחמקים ונסתרים מבני אדם רגילים.

הוא אינו עוסק באריות ונמרים ואפילו לא בכלבים ובחתולים. בקרקס שלו מתאמנים חרקים ורמשים מכל המינים, ועורכים המה משחקי ספורט לעיני הקהל.

הקרקס הזה קטן הוא.

ארגז מרובע מחולק לתאים תאים — זהו הביבר. שולחן רוכלים עגלגל, מוקף מחיצה נמוכה — זוהי הזירה. ילדים המצטברים בקרנות הרחובות ההומים, נשים ההולכות בדרכן השוקה ומתעכבות לרגע ליד ה"ברנש המצחיק", פקידים טרודים וסוחרים בעלי עסקים, הזורקים אגב חפזון מבט פוזל וחסוף על יצירתו ועמל חיו — זהו הקהל.

אבל למאמן הגדול די בכל אלה. קריאות התמהון וההפתעה הפורצות מסביבו מהנות אותו יותר מפרוטות הנחושת החלודות, שזורקים לו מפעם לפעם. הוא עצמו בודד בעולם, ולשם פרנסתו די לו במועט שבמועט. העיקר, אומר הוא בחיוך קל, היא פרנסת המשחקים... אבל גם הם הנם יצורים צנועים ואינם דורשים ממנו יותר מאשר יש לאל ידו לתת.

מדי בוקר הוא מתחיל בהצגה וגומר אותה לעת ערב, לאור פנסי הרחוב וחלונות הראוה. את משחקי החביבים אין הוא מעייף כלל. עליהם להיות תמיד רעננים ומלאי כוח. אבל הוא עצמו נשאר עייף מאוד לאחר יום העבודה. לפעמים אין לו כוח אפילו לעבור את המרחק הרב שממקום ההצגה עד מקום מגוריו. אז הוא לך על אחד מספסלי הרחוב, בין הביבר ובין הזירה.

¹ 'כלנוע', שנה ד', גל' 11 (י"ז בסיון תרצ"ד, 31 במאי 1934)

ולעת בוקר — הכל מהתחלה.

ראשית דבר הוא מצלצל בפעמון :

— רבותי, אתם העוברים לתומכם ברחוב. גזלו נא רגע אחד מזמנכם היקר וגשו הלום, ראו את חכמתן הגדולה של הבריות הקטנטנות הללו. אני הגבר טפלתי בהן, למדתי אותן, אהבתי אותן כאהוב אב את בניו במשך שנים רבות, וכעת הן עולות עלי בתבונתן ובזריזותן. אחת, שתים, שלוש — המשחק מתחיל מראש!

הוא מעיף סביבו מבט נהנה ומנצח, מרחיב קצת את עגול הקהל הצר עליו, ומכריז :

— מערכת א' — כל המשתתפים עוברים בסך ומשתחיים לפני הקהל הנכבד!

כאן הוא מקריב את שולחן הזירה אל ארגז הביבר, פותח את דלתות כל התאים, ו"המשתתפים" יוצאים מתוכם, אחד אחד, בנחת וברצינות, לפי סדר קבוע מראש.

הם עוברים זוגות-זוגות, מסביב לזירה, עומדים לפרקים כולם כאחד ומניעים בראשיהם וברגליהם הקדמיות לאות הוקרה וכבוד. קריאות תמהון ומחיאות כפים מלוות את מסע הנצחון הזה, ולאחר כמה רגעים — תם ונשלם! כולם נכנסים שוב לתאיהם המיוחדים, ורק אחד נשאר על הזירה ומשפשף את כפותיו כמשחק זקן ורגיל.

המאמן מכריז :

— מערכת ב' — קפיצות במכשולים על ידי מי שהיה הצימפיון העולמי : מר דודו !

הוא מציג על פני הזירה כמה מחיצות והחרגולה-צימפיון רץ, עובר אותן אחת אחת וחוזר חלילה, בקלות ובחן, כסוס-קירקס מאומן.

לאחר כמה סיבובים נגמרת גם מערכת ב' ולאחריה :

— מערכת ג' — התחרות בוקס בין מר ליאופולד ומר יעקב!

כאן מגיעה התלהבות הקהל לשיא פסגתה. הזירה והביבר כמעט נהפכים על פיהם מלחץ הסקרנים הנדחקים. המאמן עובד במרפקיו ובקולו, בכדי להציל את עמל חייו מאבדון, ובאותו זמן מזהירים פניו באושר עליון.

הצופים מזרזים את שני הנלחמים, מאיצים בהם, מתערבים זה עם זה ומחכים לנוק-אוט :

— הידד ליאופולד!

— אל תתיאש יעקב, ככה, ככה, תקע לו בפרצוף!

— יישר כוח!

— התאמן עוד רגע, לך הנצחון!...

— אוי ואבוי!...

— לא, עוד לא נפלת, קום והתעודד!

ושני אלופי האגרוף מתרוצצים על פני הזירה, נאחזים זה בזה נהדפים, נסוגים אחרונית, מתקיפים, נופלים וקמים, עד אשר אחד מן השנים צונח על גדר ה"רינג" ואינו קם עוד. המאמן סופר עד עשר ומכריז:

— הנצחון לליאופולד!...

לאחר זאת הוא מאסף אותם בחמלה ובאהבה ומכניסם לתוך תאיהם. עליהם לנוח היטב היטב עד להצגה השניה...

אבל הקהל אינו עייף, הקהל דורש עוד ועוד... ואז:

— מערכת ד' — התחרות בכדורגל בין קבוצת הנמלים "חרוצות" וקבוצת הנמלים, "עבודה" ...!

שני שערים זעירים על פני הזירה ושלחופית קטנטנה מלאת אויר בתור כדור. הנמלים מסתדרות לפי הסדר הקבוע והחוקי. אחת, שתים... להתחיל ...!

ואחרי ההתחרות רקודים, ואחרי הרקודים תרגילי ליצנות, ושוב רקודים ונמלה מלומדת העונה בדפיקות ראש על השאלה, "כמה השעה...": ונמלה — גבור, המרימה משאות כבדים... " והקהל שבע עונג והתלהבות, רבים כבר הלכו, אך אחרים באו במקומם. עוד מעט תגמר התכנית, ואפשר יהיה להתחיל הכל מחדש.

קומץ מטבעות הנחושת שנצטבר במשך ההצגה איננו רב, אבל למאמן הגדול לא איכפת... פחות במטבע או יותר במטבע, לו רק ילדי טפוחיו האהובים יהיו בריאים ושלמים לפניו. כי הנה ימי הזקנה הגיעו, ומיום ליום קשה יותר ללמד ולאמן משחקים חדשים.

מי שיראה ברחוב את המאמן הגדול הזה, שהוא אדם קטן ומטושטש, בעל זקן דליל, גוף רעוע, עיניים מופלאות ואצבעות דקות וארוכות, יגש נא לרגע לקרקס שלו ויתבונן בפלא הזעיר אשר חולל באורך רוחו ובעבודתו העקשנית. אין לרחם עליו ואין להעריץ אותו. אפשר להגיד לו רק מלה טובה ולא יותר. המרץ אשר השקיע אדם זה בקרקס הצעצועי שלו, היה מספיק אולי לאחרים בכדי לכבוש עולם מלא.